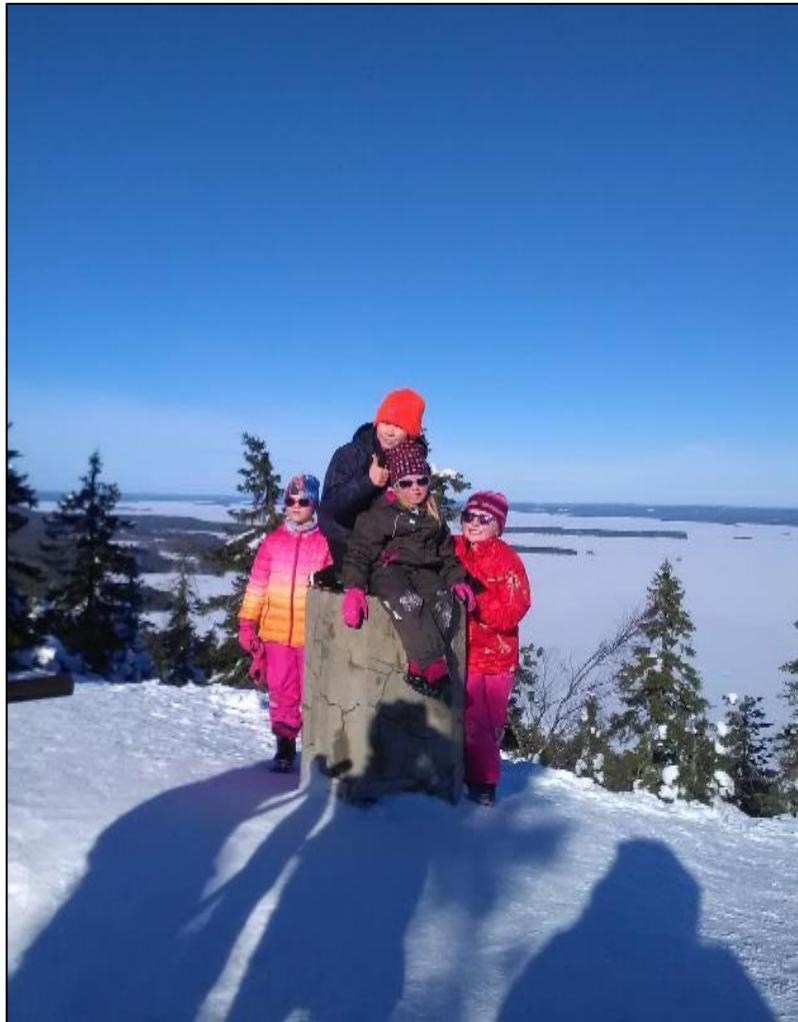

Lieksan kaupunki

Arviointikertomus 2018

Tarkastuslautakunta 20.5.2019

Sisällysluettelo

1.TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄ, ARVIOINTIMENETTELY JA KOKOONPANO	3
2.TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINNIN VAIKUTTAVUUS	6
3.TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	6
3.1 ELINVOIMA	7
3.11 TOIMIVAT KOULUTUSPALVELUT	8
3.2 TALOUS JA OMISTAJAOHJAUS	11
3.21 KAUPUNGINHALLITUS	11
3.22 LIEKSAN KIINTEISTÖT OY	12
3.23 LIEKSAN KEHITYS OY LIEKE	12
3.24 LIEKSA-NURMES LENTOKENTTÄ OY	12
3.25 KUNTATEKNIKKALIIKELAITOS	13
3.26 VESIHUOLTOLIIKELAITOS	13
3.3 HYVINVOINTI	13
3.31 SIUN SOTE	13
3.32 TYÖLLISYYSPALVELUT	14
3.33 LIIKUNTAPAIKAT	14
3.4 OSALLISUUS	15
4.TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS LIEKSAN KAUPUNGINVALTUUSTOLLE	16

1.Tarkastuslautakunnan tehtävä, arviointimenettely ja kokoonpano

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on (KuntaL 121 §):

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta on toteuttanut arviointitehtävänsä kaupungin strategian luomissa raameissa.

Arviointia varten tarkastuslautakunta on perehtynyt mm. hallintoelinten päätöksiin, vuoden 2018 talousarvioon, henkilöstökertomukseen 2018, tilinpäätökseen 2018, hyvinvointisuunnitelmaan 2017-2020, kaupungin strategiaan ja pitänyt syyskaudella viisi kokousta vuoden 2018 aikana ja yhdeksän kertaa vuoden 2019 aikana.

Kuultavat

Tarkastuslautakunta on kuullut arviointia varten useita viranhaltijoita ja konserniyhteisöjen edustajia vuoden 2018 arviointikertomusta laatiessaan:

kaupunginjohtaja Jarkko Määttänen

hallintojohtaja Johanna Tähtiö

kaupunginhallituksen puheenjohtaja Lea Oravalahti-Pehkonen

kuntatekniikan päällikkö Ritva Patja

hyvinvointijohtaja Arto Sihvonen

Lieksan Kehitys Oy Lieken toimitusjohtaja Harri Välimäki

Lieksan Kiinteistöt Oy:n toimitusjohtaja Jarmo Vacklin

museonjohtaja Liisa Eskelinen

Siun soten toimitusjohtaja Ilkka Pirskanen

varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen vastuuhenkilö Juha Ryyänen

vesihuoltopäällikkö Jari Kärkkäinen

aluerohitori Matti Päiväpuro

yläkoulun ja lukion rehtori Reetta-Leena Hiltunen

Tarkastuslautakunta on käynyt tutustumassa liikuntahalliin, jäähalliin, yleisurheilu- ja palloilukentillä, Jamalin kouluun, keskustan alakouluihin, yläkouluun ja lukioon, Vuoniskylien kouluun ja Kolin kouluun.

Viranhaltijoiden kuulemisen yhteydessä on paneuduttu toimialojen toimintojen järjestämiseen, valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumiseen, sisäisen valvonnan toimivuuteen ja investointien toteutumiseen. Lisäksi lautakunta on saanut selonteon kaupunkikonsernin toiminnasta.

Tarkastuslautakunnan jäsenet ja varajäsenet

Varsinainen jäsen	Varajäsen
Puheenjohtaja Muikku Mika	Eronen Seppo
Varapuheenjohtaja Mustonen Eero	Härkönen Eero
Jäsen Keronen Anne Kaarina	Ikonen Maija
Jäsen Teppo Tarja (25.6.2018 alkaen)	Laatikainen Martti
Jäsen Partanen Lauri (24.9.2018 alkaen)	Väätäinen Aija (26.3.2018 alkaen)

Jäsen Seija Saarelainen (24.9.2018 saakka), varajäsen Tanja Pöyhönen (26.3.2018 saakka)

Jäsen Sari Nygren (25.6.2018 saakka)

Tarkastuslautakunnan jäsenten ilmoittamat esteellisyydet on otettu huomioon tarkastuslautakunnan työssä, ja tarkistettu viimeksi lautakunnan kokouksessa 22.2.2018 ja merkitty

pöytäkirjaan. Tarkastuslautakunta on todennut 30.5.2018 kokouksessa varajäsen Aija Väätäisen esteellisyydet, jäsen Tarja Tepon esteellisyydet 16.8.2018 ja jäsen Lauri Partasen esteellisyydet 27.9.2018. Jäsenet ja varajäsenet eivät ole osallistuneet arviointityöhön kohteissa, joissa ovat esteellisiä.

Tarkastuslautakunnan jäsenet vasemmalta Anne Kaarina Keronen, varapuheenjohtaja Eero Mustonen, puheenjohtaja Mika Muikku, Lauri Partanen ja Tarja Teppo kouluvierailulla Kuhmonkadulla 27.2.2019.

Tilintarkastajat

Valtuuston valitsemana tilintarkastusyhteisönä on toiminut JHTT-yhteisö TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy:

Vastuullinen tilintarkastaja ja lautakunnan sihteeri JHT, HT, KTM Timo Nuutinen (22.3.2018 alkaen)

Vastuullisen tilintarkastajan varahenkilö JHT, KHT, KTM Marko Paasovaara

Avustava tarkastaja, tarkastuslautakunnan sihteeri JHT, HT, CISA, KTM, FT Susanna Piltonen (tarkastuslautakunnan sihteeri 1.8.2017-21.3.2018)

2.TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINNIN VAIKUTTAVUUS

Tarkastuslautakunnan arviointihavaintojen jälkiseuranta osoittaa, että moni asia on kehittynyt lautakunnan toivomaan suuntaan. Kaupunginhallitus on käsitellyt kokouksessaan 17.9.2018 § 246 kommentit ja toimenpiteet arviointikertomuksen 2017 huomioihin ja kaupunginvaltuustossa asia on käsitelty 24.9.2018 § 67. Kaupunginvaltuusto oli tyytyväinen arviointikertomuksen huomioihin ja niiden perusteella annettuihin vastauksiin. Tarkastuslautakunnan huomiot ja arviot on koottu tiivistetysti laatikoihin.

3.TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Tarkastuslautakunta pohjaa arviointinsa Lieksan kaupungin strategiaan 2030.

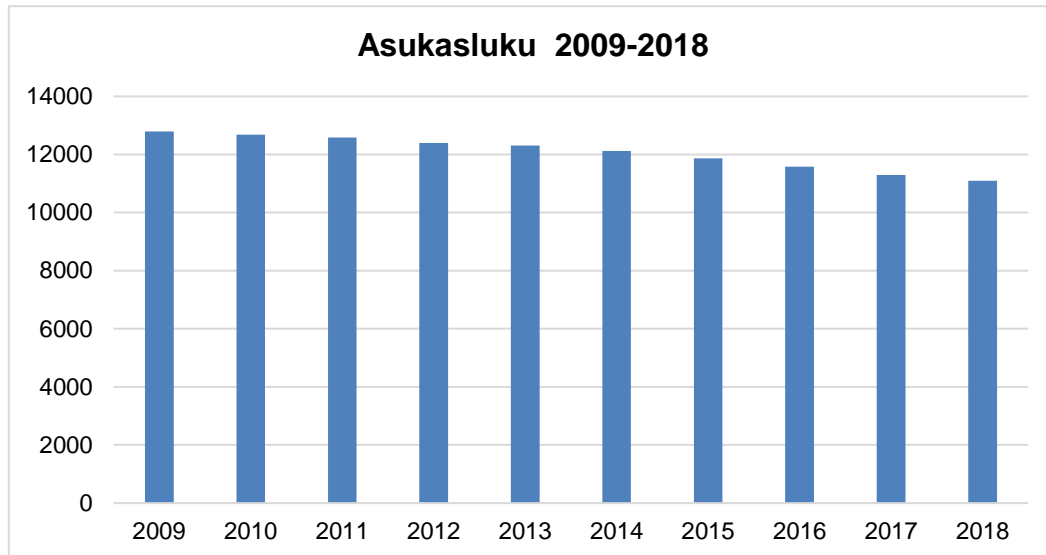
Lieksan kaupungin strategia 2030 on hyväksytty valtuustossa 20.6.2016, uusi organisaatiomalli 26.9.2016 ja uusi hallintosääntö 18.12.2017 (voimaantulo 1.1.2018).

Talousarvio vuodelle 2018 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 18.12.2017 § 107 ja talousarvioon tehty muutoksia vuoden 2018 aikana.

Tarkastuslautakunta arvioi kuntalain mukaisesti valtuuston asettamien taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista sekä sitä, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi perustuu vuoden 2018 tilinpäätökseen, valtuuston hyväksymään talousarvioon ja sen muutoksiin, viranhaltijoiden ja muiden henkilöiden kuulemisiin, pöytäkirjoihin, viranhaltijapäätöksiin, tilintarkastajan tarkastusraportteihin ja tilintarkastuskertomukseen.

3.1 ELINVOIMA

Asukasluvun kehitys 2009-2018

Lähde: Tilastokeskus

Uusia lieksalaisia syntyi vuonna 2018 Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan 52 henkilöä ja kuolleita oli 210 henkilöä. Tilinpäätöstietojen mukaan kuntaan muutti muista kunnista vuoden 2018 aikana 287 henkilöä ja kunnasta pois 403 henkilöä.

Asukasluku on ollut tasaisen laskeva pidemmällä ajanjaksolla ja muuttoliike negatiivinen kaupungin näkökulmasta katsoen. Tämä aiheuttaa haasteita kaupungin toiminnassa tulevina vuosina.

3.11 TOIMIVAT KOULUTUSPALVELUT

Jamalin koulu

Vuoniskylien koulu

Keskuskoulun alakoulu

Keskuskoulun yläkoulu

Kolin koulu

Perusopetus ja lukio

Tarkastuslautakunta on tutustunut Lieksan kouluverkostoon ja perusopetukseen arviointityössään. Arviointityötä varten tarkastuslautakunta tutustui kaikkiin Lieksassa toimiviin kouluihin talvella 2019. Vierailujen yhteydessä tarkastuslautakunta kuuli koulujen henkilöstöä, rehtoreita ja varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen vastuuhenkilöä. Lisäksi tarkastuslautakunta kuuli rakennusten kunnosta Lieksan Kiinteistöt Oy:n toimitusjohtajaa kokouksessaan. Tarkastuslautakunta on käynyt läpi hyvinvointilautakunnan pöytäkirjat ja hyvinvointijohtajan viranhaltijapäätökset. Tarkastuslautakunta on perehtynyt vuoden 2018 talousarviossa asetettuihin toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin. Tarkastuslautakunta on verrannut niitä tilinpäätöksessä esitettyihin tietoihin sekä kuulemisista ja vierailuista saatuun informaatioon.

Suurin osa talousarviossa asetetuista toiminnallisista tavoitteista on tilinpäätöksen mukaan toteutunut.

Taloudellisista tavoitteista perusopetus jäi 300 000 euroa asetetusta tulostavoitteesta, joka oli suurin negatiivinen poikkeama koko kaupungin omista tulosityksiköistä. Tilinpäätöksen mukaan poikkeamat johtuivat useilla kustannuspaikoilla tapahtuneista talousarvion ylityksistä.

Tarkastuslautakunnan havaintoja tutustumiskäynneiltä:

Jamalin koulu

- vanhat mutta toimivat tilat. Käyttäjät vaikuttivat olevan tyytyväisiä tiloihin.
- pienryhmiä sijoitettu mm. käytäville ja juhlasalin näyttämölle
- kansainvälistä yhteistyötä

Vuoniskylien koulu

- päällisin puolin rapistuneen oloiset rakennukset, sisältä toimivat
- koulun sijainti rauhallisella paikalla

Kolin koulu

- Kolilla toimii ala- ja yläkoulu, jossa on oppilaita Lieksasta sekä Juuasta
- kuntien välillä on olemassa yhteistyötä molempiin suuntiin jo tällä hetkellä, enemmänkin voisi olla opetushenkilöstöä hyödyntäen ja oppilaiden kurssitarjontaa laajentaen
- piha-alue on ongelmallinen varsinkin talvella, kun oppilaiden välituntialue sijaitsee osittain autojen paikoitusalueella

Rantalan koulu

- Rantalan koululla nykyaikaiset tilat ja opetusvälineet
- pienryhmiä sijoitettu vanhempaan rakennukseen entisiin asuinhuoneistoihin

Keskustan koulut

- kouluja on kunnostettu ja remontoitu viime vuosina
- oppilaiden siirtyminen koulujen välillä eri oppitunneilla asettaa toisinaan haasteita

Lukio

- tilat riittävät tällä hetkellä opiskeleville lukiolaisille
- samoissa tiloissa olevat pienet alakoululaiset "häiritsevät" lukiolaisten oppitunteja

Kokonaisarviona tarkastuslautakunta toteaa, että koulut ovat tasokkaasti toimivia. Joidenkin koulujen julkisivut ja tilat ovat päässeet rapistumaan, mutta käyttäjät vaikuttivat tyytyväisiltä rakennusten sisätiloihin. Erityisesti viihtyvyyttä ja pienryhmätoimintaa on kehitetty luovalla tavalla. Koulut ovat tärkeitä kylien elinvoimaisuuden, kyläläisten harrastusten ja yhteisöllisyyden kannalta.

3.2 TALOUS JA OMISTAJAOHJAUS

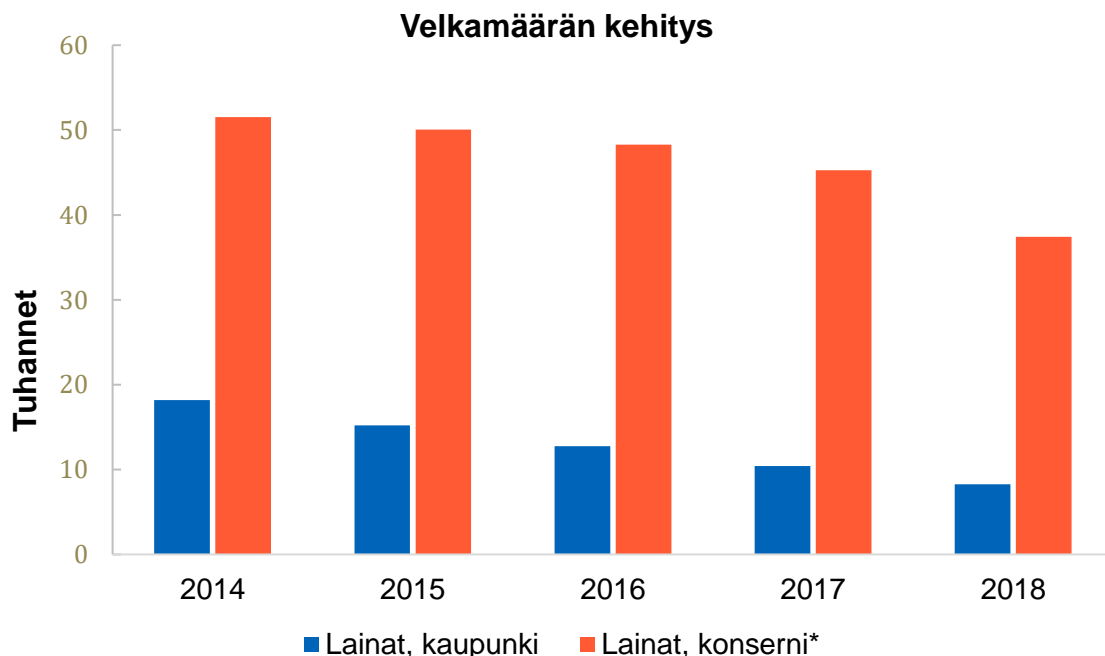
3.21 Kaupunginhallitus

Tilinpäätöksen 2018 mukaan kaupunginhallituksen alaisten tulosyksiköiden Toimielimet ja Johtoryhmä toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet talousarvion mukaisesti.

Tarkastuslautakunta on kuullut arviointikokouksissaan tytäryhtiöiden toimitusjohtajia ja kaupunginjohtajaa myös konserniohjauksen toimivuuteen liittyen. Tarkastuslautakunta huomioi, että omistajaohjaus ja jatkuva keskustelu kaupungin ja tytäryhtiöiden välillä on kehittynyt suotuisasti. Kummallekin osapuolelle on muodostunut hyvä ja aktiivinen neuvotteluyhteys, joka hyödyttää molempien tuloksellista toimintaa.

Tarkastuslautakunta näkee parantamisen varaa valtuustolle tuotavien asioiden valmistelussa. Päätöksenteon tukena tulisi olla riittävän kattavasti laadittu valmisteluaineisto. Tarvittaessa tulisi esittää perusteelliset vaihtoehtoiset mallit ja –kustannukset.

Velkamäärän kehitys 2014 - 2018

Vuosi	2014	2015	2016	2017	2018
Lainat, kaupunki	18 198	15 191	12 744	10 423	8 255
Lainat, konserni*	51 533	50 057	48 279	45 460	37 404

* korollinen vieras pääoma

3.22 Lieksan Kiinteistöt Oy

Vuosi 2018 oli yhtiön ensimmäinen toimintavuosi uudessa kokoonpanossa. Yhtiön toiminta muodostuu kolmesta osa-alueesta: kaupungilta siirtynyt toimitilat-alue, vuokra-asunnot (entinen Pieliskodit Oy) ja yritystilat (entinen Lieksan Teollisuuskylä Oy). Suurin osa yhtiön liikevaihdosta tuli toimitilat-alueelta ja toiseksi suurin osa asuntojen vuokrauksesta. Yhtiöllä on huomattava määrä velkaa, jotka ovat pääosin peräisin Lieksan Teollisuuskylä Oy:stä. Velkamäärä asettaa suuria haasteita yhtiön toiminnalle ja on vaatinut kaupungilta 4,5 milj. euron lainan antamisen yhtiölle vuonna 2018. Yhtiön velkamäärä on suurempi kuin kaupungin itsensä velkamäärä.

3.23 Lieksan Kehitys Oy LieKe

Yhtiö perustettiin vuonna 2017, kun Lieksa irtaantui Pielisen-Karjalan Kehittämiskeskus Oy Pikesistä. Yhtiön toiminta on lähtenyt käyntiin hyvin ja säästöjä aiempaan yhtiön toimintamuotoon nähden on syntynyt. Yhtiöllä on merkittävä rooli Lieksan elinkeinoelämän kehittämisessä ja elinvoimaisuudessa. Yhtiön toimintamalli ja tavoite on auttaa paikallisia yrityksiä ja yrittäjiä sekä saada uusia yrityksiä paikkakunnalle. Yhtiön lyhyen toimintahistorian ajalta ei vielä pysty arvioimaan pysyviä vaikutuksia, mutta tarkastuslautakunta odottaa positiivisia tuloksia yhtiön toiminnassa myös pidemmällä ajanjaksolla.

3.24 Lieksa-Nurmes Lentokenttä Oy

Lentokentän toimintaa tulee ylläpitää ja edelleen kehittää mm. paikalliset yritysten tarpeiden mukaan. Lentokentän toiminta on ollut toistaiseksi vähäistä, mutta olemassa olevaa lentokenttää kannattaisi hyödyntää monipuolisemmin eri sidosryhmien käyttöön.

Puheenjohtaja Mika Muikku oli esteellinen yhtiön osalta, eikä osallistunut arviointiin tältä osin.

3.25 Kuntatekniikkaliikelaitos

Kaupungin organisaatiouudistuksessa perustetun kuntatekniikkaliikelaitoksen ensimmäinen toimintavuosi oli 2018. Ensimmäinen vuosi oli uusien toimintamallien sisään ajamista määrätietoisesti ja järjestelmällisesti. Tarkastuslautakunta kuuli kokouksissaan kuntatekniikan päällikköä kaksi kertaa. Tarkastuslautakunta sai kattavan kuvan kuntatekniikkaliikelaitoksen toiminnasta ja taloudesta. Kuntatekniikkaliikelaitokselle asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet täyttyivät pääosin.

3.26 Vesihuoltoliikelaitos

Kaupungin organisaatiouudistuksessa perustetun vesihuoltoliikelaitoksen ensimmäinen toimintavuosi oli 2018. Ensimmäinen vuosi oli tämänkin liikelaitoksen osalta uusien toimintamallien sisäänajamista ja putkiverkoston sijaintitietojen sekä erilaisten järjestelmien päivitystä ajantasalle. Liikelaitoksella ei ollut merkittäviä investointeja vuonna 2018, vaan investoinneista toteutui vain 26 %. Bioterminaalihankkeeseen liittyvät vesihuollon rakentamiskustannukset sisältyvät Bioterminaalin kokonaiskustannuksiin eivätkä näy liikelaitoksen omina investointeina. Vesihuoltoliikelaitokselle asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet eivät toteutuneet kaikilta osin ensimmäisenä toimintavuotena nykymuodossa.

3.3 HYVINVOINTI

3.31 Siun sote

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymälle (Siun sote) maksetut kuntaosuudet vuonna 2018 olivat yhteensä 49,6 miljoonaa euroa. Maksujen osuus kaupungin 80,9 miljoonan euron toimintakuluista oli 61 %.

Summasta 46.945.000 euroa on sosiaali- ja terveystalvelujen maksuosuutta, joka vuoden 2018 talousarviota varten määrättiin perussopimuksesta poiketen, koska vuoden 2017 kuntakohtaiset toteutuneet kustannustiedot eivät olleet käytettävissä, eikä kuntayhtymä pystynyt tekemään kuntakohtaista ennustetta koko vuoden kustannuksista.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin omistajaohjauksen tulisi olla vahvaa ja kuntalaisten edun mukaista. Hallintosääntöä tulisi noudattaa.

Lautakunnan jäsenistä Eero Mustonen ja Seija Saarelainen eivät osallistuneet arviointiin tältä osin.

3.32 Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalveluiden ensisijaisena tavoitteena on työllisyyden kasvu. Tavoitteena työtoiminnassa olevien määrä kuukaudessa oli keskimäärin 175 henkilöä. Vuoden keskiarvoksi muodostui 154 henkilöä. Tilinpäätöksessä esitetyissä toiminnallisten tavoitteiden toteutumisista käy ilmi, että kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärä jäi tavoitteesta, koska asiakasohjaus Siun sotelta ja TE-palveluilta ohjautuu ensisijaisesti muihin palveluihin, kuten työkokeiluun. Lieksa maksoi KELA-sakkoja 1,142 milj. euroa kun se oli edellisvuotena 1,34 milj. euroa.

Työttömyydessä tapahtui merkittävää laskua. Työttömyysprosentti laski edellisvuoteen verrattaessa 19,6 prosentista 15,8 prosenttiin. Henkilömäärissä lasku oli 897 työttömästä 713 työttömään.

Myönteisenä seikkana tarkastuslautakunta toteaa työnantajille maksettavan kuntalisän käyttöönotosta palkkatukityöllistämiseen, jota maksettiin 11 yritys- tai yhdistystyönantajalle. Kotouttavaan työvoimapalveluun tulisi jatkossakin panostaa. Työttömyydestä huolimatta tietyillä aloilla on vaikeuksia saada ammattitaitoista työvoimaa. Työvoiman saatavuus asettaa tulevaisuudessa haasteita työttömyyden hoidon lisäksi.

3.33 Liikuntapaikat

Tarkastuslautakunta tutustui vastavalmistuneeseen liikuntakeskus Liehuun, jäähalliin sekä urheilukenttään. Kaupungissa on hyvät tilat ja harrastusmahdollisuudet erilaisiin urheilumuotoihin. Liikuntakeskus Liehun valmistuminen toi parannusta kaupungin sisäliikuntamahdollisuuksiin. Liikuntakeskus Liehun rakentaminen toteutettiin aiemmasta poikkeavalla rahoitusmallilla eli kaupunki on vuokrannut tilat määräajaksi ulkopuoliselta toimijalta, eikä rakentaminen sitonut kaupungin varoja. Kaupungin omana investointina toteutettiin uima- ja liikuntahallin pysäköintialue, jonka kustannukset vuodelle 2018 olivat 350 000 euroa.

Jäähallin tilat ovat nykyaikaiset ja asianmukaiset harrastajille. Tarkastuslautakunta tutustui myös yleisurheilukenttään ja havaitsi kentän pinnoituksen vaativan uusimista paikkailun sijaan.

Liikuntakeskus Liehu

Jäähalli

3.4 OSALLISUUS

Osallisuus on yksi kaupungin strategian neljästä kärkihankkeesta. Strategiassa on nostettu esille vastuullinen, aktiivinen ja tiedostava lieksalainen, viestinnän, tiedottamisen ja asiakaspalautejärjestelmien kehittäminen, ennakoiva informaatio, kylätoiminnan ja kolmannen sektorin aktiivisuuden tukeminen.

Osallisuuteen liittyvistä toiminnallisista tavoitteista osa on toteutunut ja jotkut ovat kesken tai osittain toteutuneet.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungissa on järjestetty useita kuntalaisten kuulemistilaisuuksia. Tilaisuuksien avulla kaupunkilaiset voivat osallistua keskusteluun ja saavat informaatiota ajankohtaisista heihin vaikuttavista asioista.

4.Tarkastuslautakunnan esitys Lieksan kaupunginvaltuustolle

Tarkastuslautakunta esittää, että kaupunginvaltuusto myöntää kaupungin hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille vastuuvapauden vuoden 2018 hallinnosta ja taloudesta tilintarkastuskertomuksen mukaisesti.

Lieksassa 20.5.2019

Mika Muikku

puheenjohtaja

Eero Mustonen

varapuheenjohtaja

Lauri Partanen

jäsen

Tarja Teppo

jäsen